

**בניית פעילות היסטורית על פי
הגישה של מבנה-הדעת**

סדנה למורים

ד"ר גדי ראונר

Gadirauner@gmail.com

**מה שאלו אנשי חינוך בשנת ה- 50 בארצות
הברית?**

**מה קרה להבטחות של ג'ון דינאי (1859 – 1952)
לגבי החינוך הפרוגרסיבי?**

האם זה אפשר ללמד כל הידע שמתגלה ומתפרסם?

2

**כיצד ניתן לצמצם את הפער בין ידע המחקרי לבין
ספרי לימוד?**

**מדוע ברית המועצות הקדימה את ארה"ב במרוץ
לחלל ושגרה את הספוטניק לפנינו? (4 באוקטובר
1957)**

הנחות יסוד

המוח האנושי נוטה לארגן את המידע

באמצעות מבנים. המבנים מקלים על

הלמידה ועל הזכירה של המידע.

לדיסציפלינות יש מבנה-דעת שהוא מעין

נפש, מהות פנימית, שלד בסיסי, עקרונות,

מושגים, סמלים, גישות ודרכי מחקר.

הצעה לשינוי

במקום ללמד כמות של חומר, אפשר לבחור תוכן שמייצג את הדיסציפלינה וללמד דרכו את העקרונות שלה, את מבנה-הדעת שלה.

אנו יכולים ללמד נושאים, בצורה פשוטה או מורכבת, על סמך מבנה-הדעת. התכנים ודרכי ההוראה יהיו שונים, אך לא המבנה. כך ניתן לבנות תכנית לימודים ספירלית.

מהו מבנה הדעת של הדיסציפלינות?

על פי יוסף שוואב (1908 – 1988) לדיסציפלינות יש:

(1) מבנה סובסטנטיבי ו- (2) מבנה סינטקטי.

(1) המבנה הסובסטנטיבי מורכב מהמושגים

הבסיסיים, הרעיונות והעקרונות המרכזיים של

התחום ואלה הם הקובעים את דרכי המחקר.

(2) המבנה הסינטקטי מורכב מדרכי החקירה

שמובילות ליצירת ידע חדש בתחום, ארגון והסבר

של המידע, דבר המעשיר את המבנה הסובסטנטיבי.

כאן נקבע את חוקי הדיסציפלינה, מה נכון ומה פסול.

תרגילים

1. מהו מבנה-הדעת של ההיסטוריה? מהו המבנה

הסובסטנטיבי ומהו המבנה הסינטקטי שלה?

2. תכננו פעילות לימודית שבה אתם משלבים

היכרות מודעת של היבט מסוים של מבנה הדעת של

ההיסטוריה (למשל, הבחנה בין מחקר היסטורי לבין

מיתוס, הצלבת מקורות היסטוריים וכו') בתוך

האירועים הנלמדים בכיתה.

3. מה מלמדים בבית הספר: "דיסציפלינה" או

"מקצוע"? מהם ההבדלים ביניהם?